

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

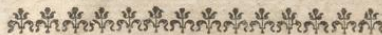
**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

Qvæst. I. An Deum esse seu existere per se notum sit

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

2 Controu. I. de Essentia Dei, &c.

relari à Fassolo 1. p. q. 2. art. 2. dub. 2. Valsq. d. 19. c. 1. Granad. contr. 1. tract. 1. d. 1. Tanner. d. 2. q. 1. dub. 3. Guillio. lib. 1. tract. 8. c. 1. idcirco acutè Augult. de impiente illo, qui Psalm. 13. dixisse refertur *in corde suo non est Deus*: obseruauit in corde suo id dixisse: quia quantumvis stupidus ore id dicere præ rubore non audeat: quod si aliquis adeo procacis stultitia fuerit, ut ore etiam dicere audeat: rationibus q. 3. cert. 2. pro ea veritate instruendis, conuincendus erit.

QVÆSTIO I.

An Deum esse, seu existere per se notum sit?

Quidquid à nobis cognoscibile est, vel est per se, vel per aliud, vel utroque modo cognoscibile. Quod primo cognoscimus modo per se notum appellamus quia è sola terminorum, quibus illud obiectum cõstat, apprehensione illi assentimur, atque ita esse, sicut apprehensione cognoscimus, iudicamus. Quod autem secundo solummodo cognoscibile est, notum dicimus per aliud: quia alio, quam terminorum apprehensione mens eget, ut eorum connexio, siue idemitas innotescat menti, ut assentiat. Primi generis sunt, prima cuiuscumque facultatis principia, & cuiuscumque subiecti essentia, primaque, siue ex primis passio; secundi verò, quæcumque inde discursu, & mediis appositis deducuntur conclusiones. Ea verò, quæ per se nota sunt, plerumque sunt & per aliud nota, quia, & per principia, alterius scientiæ probari, demonstrarique à priori possunt non tamen respectu eius cui per se illa nota sunt, respectu cuius media alia (excipe reuelationem) vim ad assensum motiuam habere nequeunt: licet autem per se, & per aliud notum de probabili notitia æquè atque euidenti dici valeat, de euidenti tamen, & certa, ut communiter vsurpatur, hic agendum est. Ut autem amphibologiis, & inutili conclusionum multiplicatione abstinemus, de per se noto viatoribus disputabimus. Nam Beatis per se notum esse Deum existere, tam certum est, quam Deum à Beatis per speciem propriam siue ab ipso distinctam, siue indistinctam, intuitu, atque, ut in se existens est, videri, quod fieri nequit nisi, idemitas, seu, quod idem est, connexio existentie cum Deitate videatur.

CERTAMEN I.

Doctorem placita, & dissidia composita.

Magnum hic, inter Thomistas, & Scoticos præcipue, dissidium circa diuisionem propositionis obiectiue in per se notam, secundum se, & per se notam, quoad nos; eam nimirum approbantes S. Th. Caiet. Bann. Molina, Valentia Valsq. Zumel. Fassol. Nazar. Frigoso, Tannero, Granado, Gillio, Alberto Magno, Bonau. Aegypt. Argentina, Abulensi, Lyrano, & Palacios, locis infra citandis; reprobatibus vero Scoto, Henrico, Okamo, Gabriele, Gregorio, Smising, reliquisque Scotistis, & Nominatibus, quibus pugnantissime noster Ariaga adhaesit. i. p. t. 1. d. 2. sect. 1. utramque tamen scholam, & sententiam ita nostri Molina, & Valsq. Soar, & Tanner. conantur componere, ut modo solum loquendi, ac vocum tenuis distendant. Ut autem hac de re æquum feratur iudicium nonnulla à nobis de propositione supponenda sunt. Sed prius animaduertendum nullam esse obiectiuam propositionem, quæ, per species proprias cognita, per se nota, aut noscibilis ab intellectu non sit: quia, si ita cognoscantur, extrema per se reuera identificata, & connexa, non poterit non euidenter eorum connexioni visæ, intellectus assentiri; constat inde præstatam diuisionem propositionis per se notæ secundum se per proprias species, & quoad nos per alienas, à nullo negari posse. Imò id, & Scotistæ ipsi admittunt, dum aiunt Deum Beatis, &

eum per species proprias cognoscentibus per se notum esse, non autem ita per se notum esse nobis. Solum ergo inter Scoticos, & Thomistas in diuisione præfata citæ propositionem per se notam secundum se, & quoad nos respectu cognoscentium per species alienas, veritari potest dissidium, quod tamen nullatenus versatur, sed neque nisi æquiuoca acceptione termini, nobis per species alienas cognoscentibus, inter doctos verfabitur. Si enim voces nobis ita cognoscentibus, nos omnes comprehendant, ut in quaestione præfata nihil, quod vni per se notum deprehendatur, nobis per se notum dubitari potest: quia ille vnus in tota nostri collectione continetur: quare, licet aliis hebetioribus per se notum non sit, nobis absolute per se notum dici debet: quemadmodum prima scientiarum principia, licet rudibus, & imperitis per se nota, imò, per aliud nota non sint, nobis tamen per se nota dicuntur, quia subtilioribus, & bene dispositis intellectibus, qui in nostri omnium collectione numerantur, per se, ac siue medijs adminiculo, terminorum connexio ita innotescit, ut illi sine hesitatione, aut formidine assentiant. Sin vero nostri nomine non tota hominum per species alienas cognoscentium significetur collectio, sed collectionis eius pars tantummodo, certum omnino id, quod parti hominum doctiorum, subtiliorumque per se notum est, alteri hominum rudiorum, parti non per se notum esse posse: quia subtiliores, meliusque dispositi intellectus facilius, meliusque hebetioribus in eisdem apprehensis terminis eorum connexionem, ob quam assentiantur penetrare compertum ipsa experientia est: per se autem nota nulla dicuntur, nisi in ordine ad intellectum cognoscentem.

2. Quo posito, in re præfata veritate, seu propositionem obiectiuam *Deus est*, siue existit per se notam nobis non solum secundum se, sed nobis etiam, per alienas species adhuc Deum cognoscentibus (ut omnes ita cognoscentes includamus) docuisse referuntur. Magnus Albert. Bonau. Aegidi. Argentina, Abulensi, Lyrano, & alij, quos sequuntur Palacios quæst. 5. Prologi, & recentior noster Antonius Perez Valiente. Quia censet per se notum esse existere in rebus aliquid ens simpliciter necessarium, siue essentialiter existens, non dependens à causa prima, neque habens superiorem. Contra vero Scorus in d. 2. q. 2. cum suis. Henricus. Okan. Gabriel. Greg. ceterique Nominatiles, quos sequuntur Ariaga citatus, & Theod. Smising. tract. 1. de Deo vno d. 1. q. 1. Negant eam propositionem absolute loquendo per se notam esse, quia in re consentiunt cum S. Th. 1. q. 2. art. 1. eius interpretes, Caiet. Bonac. Molin. Val. Valsq. Fassol. Grana. Tanner. Zumel. Nazar. Frigoso, & alij, atque Soar. d. 2. Meth. sect. 3. Gill. lib. 1. tract. 8. cap. 2. Quiros tract. 2. d. 1. 2. Recentiores Murciani, sæpe à nobis laudati controuersis de Incarnatione, docent primò: Deum per se notum nobis esse, seu quoad nos per species alienas cognoscentes, quocumque modo Deus concipiatur: quia in re cum primæ sententiæ Doctores videntur conuenire. Secundo docent, Deum sub nullo alio conceptu, quam primæ causæ, & gubernatoris mundi existentis, ut existentis, conceptu etiam expressissime Deo, nullatenus nobis per species alienas cognoscentibus per se notum esse. In re verò, & ab eis Doctores, & à se ipsis discordant: ut ex terminis utriusque propositionis patet. Si enim eo solum modo conceptu Deo nobis ita cognoscentibus per alienas species, ipsum existere per se notum est: ergo non quous modo conceptu Deo nobis cognoscentibus per se notum erit: ut propositionis prima itauebat.

3. Sed & in secunda hac propositione aberrant. A veritate quidem; quia (ut omitam modo quæ cert. 2. num. 3. contra huius conclusionis veritatem commodius dabo) etsi Deus sub conceptu causæ primæ mundi existentis concipiatur, non ita per se notum statim est ipsum existere, ut, subreptis etiam, ac non hebetis intellectus, Dei existentia nequeant dissentiri. Et tamen, licet certum nobis omnino ex discursu sit, causam physicam suo effectui necessario duratione simul coexistere, imò, & naturæ, seu causalitatis ordine præexistere debere: at per se, & ex terminis notum, non est, ut hebetes solum modo homines id negare queant; alioqui intolerabile deducitur absurdum. Nimirum Dominicanos Thomistas, à nostris societatis Thomistis valde alienos, esse homines hebetissimos,

mos, & qui per se nota non calleant: quando quidem materiam primam Physicè causare formam, quin ad eiusmodi causationem existentia opus habeat, constanter docent, licet enim formæ à se causate existentia illam existentiam doceant, ac proinde suo effectui coexistere: id tamen non ex prædicto causa, sed ex effectus natura provenire certum in eorum principiis est: quare in eisdem ex prædicto cause, & causationis effectus, causam actualem suo effectui coexistere debere, non videtur per se notum; nisi stupendissimos esse Dominicanos Thomistas absurdissimè admittatur: ergo Deum, vt causam primam mundi existentis, existere per se notum non est.

Sed & à quæstionis scopo manifestè, vt dixi, iidem Recentiores aberrant. Quæstio enim est: an Deum esse, vel existere, siue hæc propositio *Deus est* vel *existit*, sit ex terminis, seu quod eodem recidit, per se notum: non autem, An addito illi termino, seu subiecto *Deus*, alio syncategoremate Deum existere per se notum sit: etenim dubium esse nemini potest alienum syncategorematis adiunctione huic termino *Deus*, Deum sub illo, seu cum illo existere per se notum esse: Nam addito syncategoremate existentis Deum existere, v. g. *Deus existens existit*, per se notum, non solum acutum cernentibus, sed rudioribus per se notum est. Et inquiri à Recentioribus, an illo syncategoremate *causa prima mundi existentis*, quod termino *Deus*, subiungunt aliquid significetur, addaturque significati, quod in termino *Deus*, præciso nobis per species alienas cognoscitur non intrinsecus, vel nihil addatur: si nihil: bene conceptio eo termino *Deus*, præciso ac lineillo syncategoremate adiuncto per se notum nobis erit Deum existere contra Recentiores: si autem aliquid significati illud syncategorema addit, aliam propositionem & veritatem obiectum reddet, ab ea de qua inquirimus: ac proinde ea responso, e re, & quæstione præsentis non est, vt de se patet. Explicatur hoc, & Confirmatur ad hominem. Quia, vt ipsi Recentiores bene observant, propositiones, in quibus syncategoremata termino, seu subiecto alterius adduntur, eadem cum illa altera non sunt: sed plerumque discursum continent virtualem: ergo hæc propositio, *Deus causa prima mundi existit*, diuersa & obiectiue, & formaliter est ab hac, *Deus existit*. Imò virtualiter discursiva est: huic si quidem discursui aqualet aperire: omnis causa coexistit effectui: ergo Deus causa prima mundi existentis existit, seu coexistit suo effectui existent. Et quidem vbi syncategorema adiunctum termino ipsi convenire, non misceat discursui nobis pro hoc statu innotescit, in ea adiunctione discursum, saltem virtualem, intercedere certissimam est: Deum autem esse causam primam mundi existentis, seu huius causam primam dari, discursu solum pro hoc statu assequimur: ac proinde in syncategoremate illo ex parte subiecti, *Deus*, addito, discursus necessarius, saltem virtualis, intercedit: id autem, quod sine discursu, vel virtuali, vel formali nobis innotescere non potest, per se notum nobis nequit esse, vt de se patet. Malè ergo præfati Recentiores, & extra rem respondent quæstioni: An Deum existere sit nobis per se; & ex terminis notum: esse quidem per se notum, si vt causa prima mundi existentis concipiatur; terminum addentes alium, vel syncategorema aliud significans nobis, quam subiectum nudum; cui additur, & continens discursum virtualem. Confirmatur ad hominem secundo: quia eodem assensu, quo connectioni prædicti cum subiecto assentimur explicitè, per hos connectiones syncategorematis additi subiecto cum subiecto eodem, virtualiter, & implicitè necessarius assensui debemus: ergo, cum syncategorematis connectio cum subiecto per se nota non est, totum, cui assentimus, per se notum esse nequit.

CERTAMEN II.

Deus est, siue existit. Nullatenus nobis per se, & ex terminis notum est.

¹ Consensus utriusque Thomistice, & Dominicanæ & Iesuiticæ nostræ scholæ: non tamè pluribus utriusque Christi, de Ortega, de Deo vno, Tomus I.

que probationibus assentimur. Probatur primo nonnulliquia, cum Deum per species proprias non cognoscimus, propriū de eo conceptum non habemus: ac proinde nec nobis, quod sit per se, notum esse potest. Sed contra: quia, cum nullius principij metaphysici, nec logici, imò neque alterius scientiæ species proprias habeamus, nullum prorsus principium per se notum habebimus. Eidem impugnationi subiaceret nostri Vasquez ratio. Nempe non esse nobis per se notum Deum esse; quia, cum nonnisi re late ad creaturas cogitare, atque apprehendere possumus. Id enim ipsum est à nobis Deum per creaturarum species alienas, ac nō ipsius proprias pro hoc statu necessario concipi. Neque alia impugnatione opus habet S. Th. & Thomistarum ratio late à falso nostro propugnata: quod scilicet de Deo nescimus quid sit, ac proinde neque, an sit nobis per se notum esse potest. Si enim de nostra ignorantia, quid sit Deus, per species proprias loquantur, eadem hæc ratio est cum impugnata prima. Per species verò alienas, quid sit Deus, melius cognoscimus, quam de rebus aliis quamplurimis, vti controuersia huius præfatione videbamus: melius enim Dei attributa plura, quam aliarum plurium creaturarum passiones nobis innotescunt.

² Quarto probat Molina. Quia Deum esse credibile est fide diuina, ad Rom. 1. & ad Hebr. 11. ac proinde per aliud noscibile: ergo non est per se notum. Probatur consequentio primo: quia fides, & euidencia, nedum per se notum, de eodem obiecto nequeunt consistere. Secundo: quia noscibile per aliud, nequit per se notum esse. Negatur tamen consequentia, quia fidem, & euidenciam veritatis eiusdem componi facile, & connaturaliter posse ostendimus controuersiæ de incarnatione, & fustis controuersiæ de fide: atque quæstionis huius præfat. vidimus idem per se, & per aliud notum simul esse posse: quinto idem Molina, Valentia, Tanner, & alij probant: quia per se notum euidens à nemine potest negari: negatur autem ab eis, quos memorabamus præfatione Deum esse: ergo per se notum non est. Distingue maiorem, à nemine bene dispositi intellectus fateor: malè dispositi, vel naturæ, vel passionibus intellectus, nego. Huius autem conditionis sunt, quos ibi Deum esse, vel dubitasse, vel negasse memorauimus. Hi verò, & euidencibus per demonstrationes (quæ quandoque aliis per se notis euidenciora sunt) dissentunt. Sexto demum Arriaga probat: quia, siue Deus causam primam, ens necessarium, siue omnium præstantissimum significet, diffiçultè demonstratur: ergo non est per se notum. Mala consequentia. Nam per se nota, licet aliunde demonstrabilia plerumque sint, eo opus non habent, vt sint per se notissima: per se notissima diffiçilius aliis, non ita notissimis, demonstrabuntur.

³ Probatio potissima ea semper mihi visa est, quæ ab experientia desumitur. Etenim, quod ex se, & ex terminis notum nobis pro hoc statu est, à subtilioribus, rectèque instructis, atque dispositis intellectus, auditis, ac perceptis pro huius status modulo terminis, nec dubitationi, ac multo minus, eorum dissensui subicit, per se notum esse: atqui Deum esse ex terminis esse notum subtilioribus, sapientioribusque cunctis in quæstionem, & dubium, ita vocatur, vt nemo non sentiat, negatiuum partem esse probabilem, pluresque ex illis, vt vidimus, per se notum esse negant. Ergo Deum esse, siue existere per se, seu ex terminis notum non est. Hanc rationem æstimo fuisse nostrorum Doctorum probationis quintæ datæ, atque vt sonabat, confutata: num. 2. circa medium. Atque hac ratione confutatur Murciani Recentiores: quia subtiliores illi sapientioresque Theologi, qui Deum esse per se notum negant, Dei nomine primam causam mundi existentis, vt existentis percipiunt: ergo, nec sit conceptio expressè Deo, illum existere per se notum nobis, pro hoc statu est. Si quid nostra hæc ratio probat.

⁴ Secunda ratio à priori est, quam non satis explicauerunt Doctores rationis primæ: nec Vasquez cum affectis ratione sua secundo loco posita; neque eius interpretes in ratione S. Th. tertio loco recitata. num. 1. penetrarunt. Etenim rerum spiritualium per alienas species, nedum Dei per alienissimas, pro hoc statu comprehensarum, non ita penetramus essentias, vt primas earum passiones, imò neque essentialia omnia, vt hæc omnia in eis sine discursu possimus deprehendere: sed ex his solum per se

A 2 nota

nota nobis ita cognoscentibus esse debent: ergo existentia Dei, siue in conceptu quidditativo, adaequato Dei continebatur, siue prima eius sit passio, per se nota nobis non erit. Neque obest, prima, etiam principia per species alienas, etiam a nobis apprehensa per se nota nobis esse: obiecta enim, seu terminorum, spiritualium rationum, seu obiectorum non sunt, sed ab eis abstrahentium, & vniuersaliorum rerum, eoque titulo nobis notiorum, quam spiritualia minus vniuersalia, praecipue, quam singularissima Dei natura. Confirmatur, quia si ea, qua Dei naturam, & essentiam pro hoc statu concipimus, apprehensio satis esset, ut eam omnino, atque eius passionem primam, & cum eis connexionem penetraremus, ipsius fecunditas, ad intra, ac personalitates per se, & immediate, atque ex terminis nobis innotescerent; cum tamen haec, ne discursu quidem probabili, nedum euidenti assequi pro hoc statu possumus: vt potest, quae sola diuina fide nouimus.

CERTAMEN III.

Oppositionibus Antiquis Recenter firmatis obuiatur.

1. **I**am antiquis, & communioribus obiectionibus primo loco occurrendum erit. Atque (vt mittam modo a pluribus Patribus, & Philosophis citatis in disputationis praefatione, veritatis existentiae Dei cognitionem hominum naturis congenitam dici; sic enim congenita etiam dicuntur cognitiones veritatum, non solum per se notarum, sed, quae naturae lumine, & rationis naturalis ductu, absque disciplinae alicuius exercitatione, & labore multo innotescere nobis discursu possunt.) Obiicitur Anselm. c. 2.3. & 4. Prologij, & libris, *pro insipienti, & contra insipientem*. Ita contra insipientem Psalmi. 13. dilcurrens; qui non stolidè Deum cogitat, id cogitat, quo maius quid cogitari nequit, ergo cogitat, imò iudicat statim Deum existentem. Pater: quia rem existere re ipsa, maius, meliusque est, quam non existere re ipsa, sed sola cogitatione: quare, si id cogitat, quo nihil maius cogitari potest, cum Deum cogitat, cogitat existentem re ipsa, & a parte rei; existentem vero re ipsa, & a parte rei, existere innegabile & ex se ipsis terminis, notum est: ac proinde nequit non intellectus statim ei veritati assentiri: quemadmodum neque negabiles sunt, *Deus sapiens, est sapiens: Deus bonus, est bonus*. Neque haec, homo animal rationale, est animal rationale: quia idemitas praedicati cum subiecto ponitur cognita in ipsa apprehensione subiecti in eis omnibus propositionibus.

2. Possit ob haec aliquis insufficientiam notare solutionem communem ex S. Th. 1. part. qu. 2. art. 1. ad secundum adhibitam, minus explicitè proposito argumento Anselmi: quod scilicet, ex apprehensione, non statim nos debemus assentiri, siue dissentiri non possumus rei de facto re ipsa conuenire, quod de illa, siue in illa apprehendimus: imò pluribus, quae ita apprehendimus de facto dissentimus. Verum communis S. Thom. solutio firma profus est, & argumenti fallaciam satis prodit. Etenim, quicumque negant secundum Deum existentem, aut alium mundum existentem eos, vt existentes apprehendunt, cum eorum existentia dissentiantur; & tamen in secundo Deo apprehenso Anselmi argumentum aperte instatur. Nam, vt negetur, & perfectione Dei: ac proinde, vt ens, quo maius, ac melius excogitari queat: quare, vt realiter existens; ideo enim negatur, quia cum perfectionibus vniuersi veri Dei cogitatur. Aliud enim est apprehendi, atque esse ens, quo nihil maius, aut melius excogitari potest, ac proinde realiter existens in statu obiectiuo; aliud autem esse eiusmodi ens in statu reali absolute existens. Ad hoc enim opus est, vt ex eius existentia nulla sit in rebus contradictio; nusquam autem ex apprehensione existentiae realis apprehensa futura sit contradictio necne, a nobis pro hoc statu Deum cognoscentibus, vt ens, quo nihil maius excogitari potest penetratur: quare neque connexio existentiae illius realis,

quae apprehenditur cum Deo apprehenso existentia, vt opus erat, ad hoc vt mens non posset eius existentia dissentiri, seu non assentiri, siue expresse assenti, siue virtuali & implicito: qui semper adest circa syncategorema additum subiecto; qui enim assentitur huic *Petrus albus currit*, expresse virtualiter, & confuse assentitur huic *Petrus est albus*.

3. Ad haec: cum existentia absoluta in statu reali sit a contingentibus entis praedicatis: atque contingentia praedicata, eorumque connexio cum subiectis, nusquam sine nobis ex terminis & per se nota, sed vel experientia sensuum, vel inde ducto discursu innotescant: vt patet in hac, *Petrus currit, Petrus est albus*, & similibus: fieri nequit, vt existentia Dei apprehensa ex parte subiecti, vt eius syncategorema, Anselmi propositione, atque reposita ex parte praedicati, ex terminis ipsis expresse, ac, virtualiter simul, & confuse absque aliquo alio medio, vel experientia assentiamur: quare nec fieri potest, vt Deum absolute in statu reali esse, siue existere per se notum nobis sit. Tota ergo argumenti illius vis in aequiuoco laborat. Licet enim cogit Deum realiter existere, quia id melius, maiusque est cogitatione: inde solum inferatur Deum cogitatione, & in statu obiectiuo esse existentem realiter, eique veritati dissentire non poterit. At absolute & in statu reali existere, assentiri ex terminis, dissentire non poterit: quia an Dei existentia absoluta repugnet, vel, cum e praedicatis entis contingentibus sit, illi conueniat, ex terminis ipsis perspicuum esse nemini potest; sed aliunde debet ei innotescere: ac proinde per se nobis pro hoc statu notum esse nequit. Vnde in eo, quod apprehensio illa, vi cuius assentendum existentiae Dei absolute, & in statu reali, supponit. Nempe melius, maiusque est existere, seu esse, quam non esse, ac non existere discursu opus est, vt ei mens pro hoc statu cognoscent virtualiter, & implicitè assentiamur: ac proinde non sine discursu, mediato nimirum, & per aliud.

4. Obiicitur tertio. Haec propositio *Deus est, vel non est*, est propositio nobis pro hoc etiam statu per se nota: ergo, & haec propositio *Deus est*. Si enim pro hoc statu possumus ita euidenter penetrare connexionem subiecti cum praedicato prime propositionis: cur non possumus, & connexionem subiecti cum praedicato secunda. Sed disparitas est facillima: quia esse vel non esse est notissima cuiusque entis passio; ac proinde entis vniuersalissimi sumpti: ex quo praedicato vniuersalissimo conuenit etiam Deo: at esse determinate non praedicant vniuersalissimi, ac nobis notissimi est: quin nulli alteri enti, quam Deo, conuenit: quare particularissimo Dei praedicato ipsi conuenire certissimum est: Particularium vero, praecipue spiritualium, passionem, earumque cum ipsis connexio a nobis pro hoc statu per se non penetratur, ex dictis cert. 2. n. 4.

5. Iam obiicitur. Haec propositio *Deus est colendus*, est per se nota: ergo & haec, *Deus est*. Recentiores Murciani concessio antecedenti negant cum Gillio, Faalolo, & Molina consequentiam. Quia cognita per discursum passionem prima Dei, cuiusmodi existentia est, potest bene secunda esse ex terminis nota. Sed melius negabitur antecedens cum Mairone in 1. disp. 2. quæst. 1. Smiling. Theodoro tract. 1. dist. 1. n. 38. & Scotitis aliis in eo enim antecedenti, existentia, & cultus debitus praedicatur de Deo: ac proinde nequit esse per se nota connexio praedicati cum subiecto, quare existentia praedicati de Deo connexio cum illo per se nota sit: quemadmodum si admittamus hanc esse per se notam: *Petrus est albus & currit*. Petrum esse album per se notum erit. Quare admissio antecedenti negati consequentia minime potest. Imò, nec si ponatur existentia Dei ex parte subiecti, vt eius syncategorema (quomodo videbatur locum habere posse Recentium doctrina) verum habet solutio, cuiusque doctrina in veris eorum principis. Nam, tunc etiam, explicitus assensus debito cultui Dei, qui solus praedicatum est explicum, est assensus implicitus syncategorematis subiecti, scilicet existentiae Dei, quae est implicitum etiam eius propositionis praedicatum: cuius connexio cum Deo per se nota esse debet, vt totus assensus absolute per se notus dicatur: non est autem per se nota nobis illa connexio, vt defendimus cum Recentioribus

tribus eisdem: quare neque nobis ita etiam dispositum antecedens per se notum erit.

CERTAMEN IV.

Reliqua Recentiorum argumenta.

² Obiciunt Murciani Recentiores. Tunc propositio est per se nota, per species, etiam alienas, cum eis predicatum est, vel de essentia, vel ex primis passionibus subiecti ac prout immediatè, & per se connectitur cum illo: atqui Dei existentia, vel est de Dei essentia, vel saltem prima eius passio: ergo propositio, in qua existentia predicatur de Deo, cognoscenibus adhuc per species alienas, nobis per se nota erit. Negatur facile maior. Requiritur enim præterea, ut connectio illa immediata prædicati cum subiecto sit cognoscenibus per species alienas, se ipsa, ac sine alio medio penetrabilis, ut docebamus cert. 2. num. 4. quod non habet connectio existentie cum Deo, ut ibi, ac num. 3. ostendimus, idemque facientur Recentiores.

³ Sed pro altera sua conclusione, quam pugnare cum hac sua, & nostra vidimus cert. 1. num. 4. & cert. 2. num. 6. opponunt: sublatam à rebus mundi existentis conatione cum suo auctore, & causa prima Deo, nullum est fundamentum naturale ad assentiendum existentie Dei: ergo syncategorema Auctoris, seu causæ primæ mundi existentis adiunctum Deo, facit existentiam Dei per se notam. Concesso, seu dato antecedenti, negatur consequentia: tum, quia est fundamentum discursus, non simplicis ostensionis existentie Dei connectio mundi existentis cum Deo: tum quia syncategoremata ipsi assentiri mens implicite nequit, siue discursus inuamine: cum connectioni prædicati expliciti cum subiecto implicito syncategorematis assentiat, ex vera, & certa, Recentioribus etiam ipsis, doctrina.

³ Arguit pro sua illa sententia Noster Antonius Perez Valiente. Per se notum est, necessarium ens, non esse, non existens: aliqui non existens posset esse necessarium, quod in terminis implicat: ergo per se notum est aliquod ens necessarium esse existentis: si enim nullum necessarium est existentis, non erit per se notum necessarium ens, non esse non existentis. Confirmat, Primò: quia ex terminis falsa hæc sunt: aliquod contingens, seu aliquod impossibile est necessarium. Secundo: Quia id etiam per se notum est: necessarium non est, impossibile, existit cum autem evidens sit de se necessarium non esse impossibile, de se etiam existere notum erit aperte. Tertiò: Quia non magis opponitur impossibili existentia, quam necessario non existentia: at impossibile non existere per se notum est: ergo & necessarium existere. Siue aliter: tam evidens est de se conerio necessarii cum existentia, quam impossibilis cum non existentia: at hæc est per se euidenter nota: ergo & illa. Quarto: quia necessarium, & impossibile sunt opposita: sed impossibile non existit: est per se notum: ergo necessarium existere est per se notum. Hæc, & alia mox subiicienda subtiliter præfatus Doctor pro sua sententia, & contra nostram attenuat, quo tamen robore inferius videbimus.

⁴ Murciani Recentiores multorum accurata, & subtili observatione de notitia rei *quoad quid est*, & *quoad an est*: ut *quoad quid est*, sit cognitio rei cum eis omnibus, quæ illi in statu mere obiecto, siue cognitionis conueniunt: & *quoad an est*, sit cognitio rei cum omnibus, quæ ipsi conueniunt in statu realitatem de differentia possibilis in statu obiectivo, & *quoad quid est*, ab impossibili in ordine ad inferendum eius possibilitatem, vel impossibilitatem in statu reali: & *quoad an sit*, existant enim ex possibilitate rei in statu obiectivo, non inferri possibilitatem eius in statu reali: ut patere inquit in secundo Deo apprehenso possibili: quia, quod possibile apprehenditur, potest, si existat, contradictionem, vel asserere de se, vel saltem sua existentia inferre: quia alterum contradictionis extremum asserat, alterum verò aliunde ex eius existentia apponatur necessario: cum tamen ex impossibili obiectivo, seu apprehenso obiectivè bene inferatur

impossibilitas in statu reali: quia quod impossibile in statu obiectivo est, tale in illo statu est, & cogitatur. Quod, si existat realiter, realiter contradictorium existit (quod ipsum est impossibile, seu impossibilitas in statu reali) id enim est impossibilitas obiectiva, seu *quoad quid est*, siue essentia impossibilis, quod cogitatur. Horum igitur observatione respondent: ea omnia argumenta esse firma in sensu, & statu mere obiectivo, nihil autem probare in statu reali: nam ex primo statu ad secundum transitus consequentia legitime non est: sicuti, neque ex eo, quod ex impossibili obiectivo inferatur negatio existentie realis, cui connectitur, inferatur ex necessario opposito obiectivo existentia realis, cum qua minime connectitur. Ac demum ea omnia argumenta instari putant in secundo, vel pluribus Diis apprehensis necessariis.

⁵ Ego verò horum observationibus, quibus solutiones istæ nituntur, acquiescere non possum. Et prima quidem de cognitione rei *quoad an est*? & *quoad quid est*, falsa explicatione nititur. Etenim cognitio rei *quoad quid est*, est cognitio rei, quoad eius essentiam, siue essentialia, per omnes. Cum autem rei essentia dupliciter accipitur, nempe pro essentia physica, & metaphysica: atque essentia physica ea sit, quæ re ipsa, & realiter in re continetur, eamque componit independentem à nostra cognitione, siue statu rei obiectivo: cognitio rei *quoad quid est*, cognitione rei, secundum ea, quæ ipsi in statu obiectivo conueniunt, nequit omnem cognitionem rei *quoad quid est* continere. Secundo, cognitio rei *quoad quid est* in statu obiectivo adhuc non est cognitio rei in statu obiectivo, quem qualitercumque, scilicet à falsa, vel erronea, aut prava rei apprehensione, aut iudicio habet res obiecta. (ut hi supponunt, dum aiunt, in statu obiectivo, & *quoad quid est* secundum Deum, imò plura alia entia necessaria esse posse: quæ quidem non, nisi ex erronea, & falsa cogitatione, cum obiectivum statum habere queunt.) Sed ex vera apprehensione, aut iudicio prædicatorum, quibus metaphysica rei essentia consistit. Inde verò constat falsitas discriminis possibilis ab impossibili in statu obiectivo, in ordine ad inferendum eius possibilitatem, aut impossibilitatem in statu reali: si enim in statu obiectivo ex recta apprehensione, ac iudicio verò aliquid possibile esse deprehendatur, atque inde vera possibilitas in statu reali inferatur, atque ex recte apprehenso in statu obiectivo verèque iudicato impossibilitas eius in statu reali impossibilitas inferatur: Nam possibilitas rei, si vera sit obiectivè, etiam atque continet contradictionis omnis exclusionem, si res existat, atque alicuius exclusionem, si res verè obiectivè impossibilis extiterit: siue verò de statu obiectivo ex prava apprehensione, ac iudicio sit sermo, neque è rei impossibilitate, aut possibilitate in eo statu alterutrum in statu reali licebit inferre.

⁶ Exemplum autem illud de secundo Deo, vel pluribus etiam, in obiectivo statu possibilibus, ac necessariis, quo suam Regentes doctrinam confirmari, atque oppositiones instari manifeste putant, nihil suam confirmat doctrinam, ut instant. Adversarij enim de necessario verò, recteque apprehenso ac iudicio scilicet Deo vno loquuntur, non de pluribus Diis erronee apprehensis, ac possibilibus, ac necessariis: quæque argumenta ex vera necessitate, possibilitate, atque impossibilitate deducunt, non ex falso apprehensa: sinceriorum ergo, & facilius respondeo omnia illa argumenta concludere, si non supponerent probandum, nempe aliquod ens necessarium possibile esse, si enim daretur, & ipsum existere per se notum est: atque, atque impossibile non existere: sicut enim impossibile seipso, atque ex terminis remotum à rebus est, ita & necessarium ex terminis. Atque seipso in rebus esse debet, si tamen datur. In forma ergo ad 1. dico necessarium, si datur non esse non existentis, neque contingens, neque impossibile: quæ constant metaphysice conceptibus, & prædicatis appositis necessariis. Ad secundam conditionem illam ex terminis purificatam non videri. Erit enim, qui necessarium exercitè impossibile dicat: cum ens necessarium Deum, non, nisi sapientiores Philosophi ex discursu solum fuerint affecturi: neque enim ex terminis patet, an aliunde necessarium repugnet. Ad 3. Maior est vera, si necessarium verum non repugnet: de quo ex terminis, ut dixi, non constat.

6 Coutrou. I. de Essentia Dei, &c.

constat. Ad 4. verum est antecedens de vero, ac non ficto necessario, si datur; alioqui erit impossibile. An vero datur ex terminis non constat, sed constare contendunt sequentibus argumentis.

7 Opponunt rursus, duo contradictoria nequeunt simul deficere: ergo potentia ad contingens contradictorium existit necessario. Alioqui utrumque defectu potentie posset simul deficere: ergo aliquid necessarium existit. Et si datur totum, an non discursu probatur existere aliquid necessarium: unde ergo probant esse per se notum: sed neque discursu hoc conclusio demonstratur, in primis enim supponit discursus esse in rebus aliquid contingens: cum posset quis dicere omnia quandiu accidunt necessario esse, ac durare: imò omnia esse ex necessitate, & ab aeterno, asserere, ut putant Aristoteles de mundo: opusque discursu foret, ut convinceretur: quare consequenter omnium contradictoria esse impossibilia doceret. Secundo mala est argumenti consequentia. Nam extremum contradictionis negatiuum potentia existente non eget, sed certius ex defectu causae, & potentiae suo modo erit: quare perperam ex necessitate potentiae ad extremum contingens, etiam, contradictionis negatiuum, inferitur debere esse aliquid necessarium. Sed instabis: si non est aliquid necessarium: ergo omnia sunt contingentia: ergo omnia possunt deficere: ergo omnia essent tunc impossibilia: patet: quia tunc nihil posset de non esse ad esse transire: cum nulla esset virtus, a qua, à non esse ad esse deduceretur: ne ergo contingentia impossibilia contradictorie asseramus, aliquid necessarium est admittendum. Hic est arguendi modus, qui mirabilis per irrisionem dicitur. Sed nihil hic probat: quia, quod aliquid sit impossibile ex negatione sui, ac suae causae accidentarie suppositis, non probat impossibilitatem eius absolutam, ut patet. Secundo, solum probaret esse debere aliquam causam necessariam contingentium, quando illa producit, non autem semper, ac necessitate existendi diuine, quae ab his deduci tentatur. Ac denique totum hoc discursu deducitur, non ex ipsis terminis, innotescet.

8 Insuper arguunt, si necessarium non existit, eius non existentia non est contingens: ergo vel necessaria, ut contenditur, vel impossibilis: ac proinde eius existentia necessaria, ut contenditur. Respondetur fore necessariam, ac proinde existentiam impossibilem contra intentum. Instant. Per se notum est impossibilitatem impossibilem existere: sed talis impossibilitas est necessaria: ergo per se notum est aliquid necessarium existere. Sed dato toto non erit per se notum necessarium esse Deum, ut hi contendunt, sed chimeram: quam indentificari cum Deo, nec per se notum est ut patet, imò neque probabile ex discursu adhuc, ut d. de omnipotentia videbimus. Secundo maior implicat in terminis. Nam impossibilitas impossibilis est eius necessaria, & essentialis à rebus remotio, seu non esse purum per essentiam: Instant denique, per se nota haec propositio, *quodlibet est, vel non est*, aliquam veritatem obiectiuam habet, non contingentem, neque impossibilem: ergo necessariam: ergo ex parte rerum aliquis status obiectiuus datur necessarius, qui nequit esse distinctus à Deo: in primis statum obiectiuum propositionum necessarium Deo identificari realiter per se notum non est, imò neque probabile: ut fufius ostendo d. de omnipotentia, atque controuers. de scientia Dei. Neque veritas vlla necessaria obiectiuam, statu existentiae realis eget, ut ad eam, vel nostram, vel diuinam scientiam terminetur, ut illdem locis docemus. Posset argumentum Anselmi, supra solutum, pro per se nota existentia Dei, quae ens necessarium cogitatur variis argutis virgeris, sed quae ex dictis ibi, atque ad primum argumentum Antonij Perez, facile detegantur.

9 Ex praedicto independentiae à causa prima per se notam esse Dei existentiam contendit idem Antonius Perez. Per se notum est existere, vel non existere causam primam. Si existit, per se notum est eam esse independentem à causa prima: si secus, aliquid saltem ens eorum, quae experimur (ne dicam omnia) erit independentens à causa prima: ergo per se notum est existere ens independentem à causa prima. Simili forma arguunt ex praedicto entis non habentis superiorem. Sed tamen an idem possit esse causa sui ipsius, atque à se ipso pendere à Recentioribus aliis

in quaestionem vocatur, affirmantibus nonnullis: ut non adeo sit per se notum, causam primam à se ipsa non pendere si existit, si autem non existit, non pendebit ab illa aliquid, (imò, & omnia reliqua entia) non quidem ex sui perfectione, quomodo Deus independent à prima, & ab omni causa existente: sed ex defectu causae primae: ex quo non erit à reliquis causis per se notè independentens. Ut Deus independentens est; Denique ex praedicto entis essentialiter existentis, ita arguunt. Per se nota est propositio, cuius contradictoria idem affirmat, & negat: at haec propositio, quod discursus haec per se notio continet, & quam fallaces, cum ex distincto alterum inferunt extremum?) *Ens essentialiter existens existit*. Idem affirmat, & negat, atque huic contradicit, *aliquid ens essentialiter existens, existit*. Ergo haec est per se nota. Minor probatur: quia in subiecto affirmat implicitè syncategoremata appositum enti ex parte subiecti de ente: ac proinde de illo affirmat essentialiter existere. Respondeo tamen nihil habere affirmatiuae propositionis, sed merè negatiuae esse vniuersalem eam propositionem. Licet enim affirmatiuae, seu assensus sint affirmatio, & assensus impliciti syncategoremata subiecti: negatiuae, & dissensus non item. Qui enim negat Petrum album currere, non assensit, aut affirmat Petrum esse album, adhuc implicitè: sed eo solum, quod albus Petrus non sit, licet sit currens, Petrum album currere, merito dissentimus, & negabimus: quod obseruatum velim contra eos, qui ex falsitate syncategorematis additi subiecto propositionum negatiuarum suppositum incepte, licet frequenter, negant.

QVÆSTIO II.

Sitne demonstrabile ex naturalibus Deum esse, siue existere?

Difficultatis punctum longius, quam praefatio quaestionis petit explicandum erit.

CERTAMEN I.

Difficultatis, & quaestionis scopus, notatus & sententia.

1. **N**on loquimur de demonstrabilitate existentiae Dei, supposita fide nostra, vel de eius existentia reuelatione, vel alterius veritatis cum Dei existentia connexae: tum quia, si fidei tandem innititur discursus, rigida demonstratio non erit: Tum quia, si fides, vel reuelatio sit de Dei existentia demonstranda, nequit eius obiectum medium ad eam veritatem ostendendam esse: Est quippe veritas ipsa demonstranda: quae, & ignota in praemissis debet esse (saltem aqua claritate, & certitudine, ac firmitate) ut vi illarum dicatur monstrari: cum autem fides, cui inniteretur discursus ille esset certior conclusione deducta, quia *propter quod vnumquodque tale, & illud magis*: Ut de principiis respectu conclusionum aiebat Aristoteles: atque ex alia parte conclusio clarior, atque euidentior fide, aut reuelatione, quibus innititur esse non possit: neque intellectus posset propositioni eidem de existentia Dei assentiri adstante eiusdem veritatis fide: quia infirmus vndequeque, & ignobilis motuum in conspectu praestantioris, mouere ad assensum nequit: Sed, nec si euidentia reuelationis adit mouere valebit ob eandem rationem: quia firmior, clariorque tunc, & immediatior erit connexio extremorum directa, & extrinseca per euidentem reuelationem, quam reuelationis tanquam extremi, media eius naturalis connexionem cum reuelata, ob quam huius discursui assentimur.